

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Datum
2024-04-29

Diarienummer
Å 2024-623

Remissvar – enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande

Tillväxtverket arbetar för konkurrenskraftiga företag och hållbar utveckling i alla delar av Sverige. Det gör myndigheten genom att skapa förutsättningar för stärkt konkurrenskraft, ökad innovation, stärkt omställningsförmåga och en hållbar utveckling i hela landet. Myndigheten arbetar inom huvudsakligen tre politikområden, regional utvecklings- och sammanhållen landsbygdspolitik samt näringspolitik. Vi är ansvarig myndighet för riksintresse industriell produktion. Vi har i uppdrag att förenkla för företag. Vårt arbete syftar till att stärka sambanden mellan näringslivsutveckling, samhällsplanering och hållbar regional utveckling.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattande synpunkter

- ▀ Utredningen lyfter viktiga frågor och vi står bakom syftet att förenkla och förtydliga hur vattenfrågor kan hanteras kopplat till miljöbalken och plan- och bygglagen.
- ▀ Vi står bakom förslag där ansvar förtydligas, dubbelprövning upphör, olika planinstruments syfte tydliggörs och återinträde av strandskydd klaras ut.
- ▀ Vi ser också ett behov av en tvärsektoriell nationell planering.

Övergripande synpunkter

Tillväxtverket välkomnar utredningen och dess syfte att förenkla och förtydliga på vilket sätt miljö kvalitetsnormer för vatten kan hanteras i planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen. Vi välkomnar också ambitionen om att ge kommunerna tydligare verktyg och för att hantera de krav som ställs.

Då klassningen av miljö kvalitetsnormer för vatten främst grundar sig på schablonvärden anser vi att det finns en risk för övertolkning. Det är viktigt att

klassningen utvecklas och att det finns utrymme för bedömningar och dialog i hanteringen av miljö kvalitetsnormer enligt plan- och bygglagen.

Förslag vi står bakom

Utredningen innehåller flera relevanta och angelägna förslag. Tillväxtverket vill dock särskilt lyfta ett par förslag utifrån vårt syfte att stärka sambanden mellan näringslivsutveckling, samhällsplanering och hållbar regional utveckling.

Vi står bakom förändringarna och avvägningarna i förslaget till förändring i 7 kap. 3 § plan- och bygglagen om förtydliganden kopplat till regionplan. Det är viktigt att vattenfrågor hanteras ändamålsenligt utifrån de olika skedena av plan- och byggprocesserna.

Vi stödjer förslaget att det i 7 kap. 18 g § miljöbalken införs ett undantag från bestämmelsen om återinträde av strandskydd när en detaljplan eller områdesbestämmelser ersätts med en ny detaljplan.

Behov av samordning utanför ärenden

Utredningen berör flera viktiga frågor som inte hanteras i förslagen utifrån direktivets begränsningar. Det vi främst vill lyfta är behovet av en nationell planering över hela landet kompletterat med en regional planering. Av studien framgår att den svenska regleringen på vattenområdet både är mer otydlig och innebär ett betydligt mer decentraliserat ansvar än för hantering av vattenfrågor vid planläggning, prövning och vid förvaltning i Danmark, Finland och Norge.

Sverige särskiljer sig från våra nordiska grannländer enligt utredningen och de allra flesta europeiska länder¹ när det handlar om antal planinstrument, vilka förvaltningsnivåer som ansvaret för planinstrumenten finns på, vilket inflytande den nationella nivån har i den fysiska planeringen samt planinstrumentens lagstadgade och juridiskt bindande status. Utredningen lyfter också Boverkets analys som visar på att det är en utmaning för kommunerna att dels göra avvägningar mellan olika mål i den fysiska planeringen, dels att formulera och genomföra bra åtgärder för att nå målen. Utredningen visar också på att viktiga förslag inte kan föreslås, innan regeringen tagit ställning till förslagen i departementsskrivelsen Nationell fysisk planering².

Vi anser att det är en brist att utredningen inte haft i uppdrag att utreda frågor om organisation eller fördelning av roller och ansvar. Utifrån sammanfattningen i avsnitt 10.2.1 och utblicken över hur våra nordiska grannländer arbetar anser vi att det är mycket angeläget att se över och utreda behovet av både nationell och regional planering i Sverige.

Identifierade frågor att arbeta vidare med

Vi ser beskrivningen av myndighetsansvaret inom vattenområdet i kapitel 6.2 som viktigt och att området är angeläget att arbeta vidare med. Vi står bakom beskrivningen att fördelningen av ansvar på många olika myndigheter är otydligt. Fördelningen av ansvar kan öka risken både för att frågor hanteras av flera

¹ Boverket Uppdrag 5 regleringsbrev 2020. Internationell förstudie av nationella anspråk i fysisk planering, dnr 5868/2019 ([länk](#))

² Nationell fysisk planering, Ds 2023:38 ([länk](#))

myndigheter eller "faller mellan stolarna", vilket i sig kan öka risken för minskad effektivitet i systemet.

Vi står också bakom att dubbelprövning av lokaliseringsfrågan i miljöbalken respektive plan- och bygglagen måste redas ut och upphöra. Det är olämpligt med dubbelprövning genom att genomföra en lokaliseringsprövning enligt miljöbalken i ett tillståndsärende, när ansökan om lokalisering av en viss verksamhet eller åtgärd redan har godtagits i en detaljplan eller i områdesbestämmelser.

Skydd av vattentäkter

I kapitel 9.4.2 konstateras att skyddet för vattentäkter är svagt och det finns ett resonemang huruvida ett skydd skulle kunna inrymmas i riksintressesystemet. Tillväxtverket vill påminna om att riksintressesystemet inte har för avsikt att vara ett system för nationell planering, men att behovet av en sammanvägd nationell planering är stort utifrån flera frågor.

Slutligen uppskattar vi att utredningen nyttjat Tillväxtverkets stöd om upprättande av konsekvensutredning.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Kristina Zetterström. Johanna Stenberg har varit föredragande. I handläggningen har även Annika LeBlanc, Karin Holmqvist och enhetschef Åsa Bjelkeby deltagit.

Kristina Zetterström

Johanna Stenberg